

Norges fremtid som sjømatnasjon avhenger av tilgang til areal

Oppsummert

- Areal er en viktig innsatsfaktor i havbruk, og tilgang til tilstrekkelig areal og gode lokaliteter er en forutsetning for en miljø- og dyrevelferdsmessig god havbruksproduksjon.
- En større grad av fleksibilitet i hvordan et anlegg utformes og plasseres i et avsatt avgrenset areal vil være positivt for både drift, fisk og miljø.
- En fremtidig forvaltning av sjøareal bør være mindre fragmentert, og de forventninger staten har satt til tilgjengeliggjøre areal til havbruk bør oppfylles.

Bakgrunn

Skal de ambisjonene som er satt for næringen innfris forutsetter det at mer areal stilles til disposisjon for næringen. Dessverre ser vi alt for ofte at en for restriktiv forvaltning av havbruksnæringen, som bidrar til suboptimale produksjonsbetingelser for næringen. I noen tilfeller er dette argumentert i et ønske om å begrense veksten i et område, til tross for at produksjonen i et produksjonsområde reguleres av selskapet sine tillatelser og ikke lokalitets MTB.

Mulighet til å utvide kapasiteten på gode lokaliteter, etablere nye lokaliteter eller skifte ut mindre egnende areal med gunstigere områder for havbruk vil ha en rekke fordeler. Totalt antall lokaliteter kan reduseres, miljøforholdene blir bedre og det åpner for en produksjonsplanlegging som i større grad gir mulighet for en bedre områdevis brakklegging av produksjonen og med det en mer robust produksjon med tanke på fiskehelse. I de områdene hvor dette er gjennomført, ser vi positive effekter på både biosikkerhet og miljøpåvirkning.

Det bør også legges til rette for større fleksibilitet i bruk av lokaliteter. I dag er det et svært rigid regelverk som regulerer organisering og plassering av anleggene. Et regelverk som ga større fleksibilitet i anleggsutforming innenfor et gitt avgrenset område, ville gi produsenten større grad til å optimalisere plassering av anlegget med tanke på miljøpåvirkning og legge til rette for godt miljø for fisken.

Dette kan delvis innfris med etableringer utenfor grunnlinjen og på mer eksponert eller skjermede lokaliteter innenfor grunnlinjen, ved bruk av ny teknologi. Men der er også et potensiale for økt produksjonen innenfor tradisjonelt havbruk, gjennom å utnytte ytterligere allerede etablerte egnede lokaliteter. Samt å ta i bruk nye områder i kystnære strøk, der infrastrukturen er tilrettelagt og de naturgitte forutsetningene er gode for økt produksjon

Vi registrerer at det sjøareal forvaltes ulikt langs kysten, med store variasjoner mellom kommuner, fylkeskommuner og sektormyndigheter. I mange tilfeller er det en forvaltning som er i strid med de uttalte ambisjonene til den sittende regjeringen. Regjeringen skal hvert fjerde år legge fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Dette går fram av plan- og bygningsloven § 6-1. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen.

Det er Kommunal- og distriktsdepartementet som har ansvaret for dette arbeidet. I den siste planen som kom i 2019 står det «Fylkeskommunene og kommunene avsetter tilstrekkelig areal til ønsket vekst i oppdretts- og havbruksnæringen gjennom oppdaterte planer, som også ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Strategier for utvikling av havbruk utenfor kysten inngår i planene.»

Vi mener at staten fortsatt bør ha en visjon for havbruksnæringen gjennom en planstrategi som blant annet sikrer næringen areal for havbruksvirksomhet. Staten bør også stille krav til at de ulike sektormyndighetene får oppdatert sine veiledere, og at også disse gjenspeiler departementet sine ambisjoner om vekst i norsk havbruksnæring. Dette må selvfølgelig gjøres ved å samarbeid med de andre departementene som er ansvarlig for de respektive sektormyndighetene.

Som en følge av flere og tyngre interessenter, samt økt miljøfokus, blir forvaltningen enda mer fragmentert. Samtidig har ikke havbruksnæringen ikke én sektormyndighet som har som mål å legge til rette for næringen sine arealbehov. Resultatet blir at havbruk taper kampen om areal. En kunnskapsbasert og forenklet forvaltning av sjøareal, hvor vurderinger og bærekraft og den samfunnsøkonomiske vurderinger bidrar til at havbruk får tilgang til sin «rettmessige» andel av sjøarealet.

En av de faktorene som etter hvert beslaglegger store sjøareal er verneområder. Vi ser at i mange tilfeller er det ikke noe konflikt mellom verneformålet og havbruksvirksomhet. Det bør i mye større grad legges til rette for både bruk og vern i disse områdene. Ofte har bruk og vern vært intensjonen, men som følge av restriktive miljømyndigheter har disse sett bort fra de opprinnelige formålet med verneområdet.

Sjømat Norge sitt innspill til utvalget

Areal er en svært viktig innsatsfaktor for havbruksnæringen, for å sikre en god miljømessig drift, godt miljø for fisken og for å legge til rette for en videreutvikling av havbruksnæringen. En fragmentert forvaltning, som ikke i tilstrekkelig grad følger statlige retningslinjer er en utfordring for næringen i dag. I et fremtidig forvaltningsregime bør det legges til en forvaltning som i større grad har en mer helhetlig forvaltning av våre sjøareal, som bidrar til å legge til rette for en mer bærekraftig drift og utvikling av norsk havbruksnæring.

Sjømat Norge er landsforeningen for fiskeri- og havbruksnæringen. Vi er Norges største sjømatorganisasjon, og dekker hele verdikjeden fra fjord til bord i norsk sjømatnæring. Foreningen representerer over 800 medlemsbedrifter med omtrent 18.000 ansatte innen fiskeindustri, havbruk, fôrproduksjon, biomarin industri, teknologi og service, sjømatrederi og fiskehelse. Blant medlemsbedriftene er både små, lokaleide familiebedrifter og store multinasjonale selskap i sjømatnæringen. Sjømat Norge arbeider for å sikre stabile rammebetingelser for den norske fiskeri- og havbruksnæringen.